

Merete Lund Fasting, Lisbeth Ljosdal Skreland og Jan Kampmann (red.)

Å FORSKE BLANT BARN

Kvalitative metoder

Merete Lund Fasting, Lisbeth Ljosdal Skreland
og Jan Kampmann (red.)

Å forske blant barn

Kvalitative metoder

CAPPELEN DAMM AKADEMISK

Innholdsfortegnelse

Innledning	9
<i>Jan Kampmann, Roskilde Universitetet, Merete Lund Fasting og Lisbeth Ljosdal Skreland, Universitetet i Agder</i>	
Referanser	16
Kapittel 1	
Forskerkroppen	19
<i>Lisbeth Ljosdal Skreland og Merete Lund Fasting, Universitetet i Agder</i>	
Innledning	19
Kroppslige perspektiver	19
Forskerkroppen og stedet	23
Nærhet og/eller distanse?	24
De voksnes «store kropp» i møte med barna	25
Bekledning	28
Kroppens posisjoner i forskningsintervjuet	29
Etiske refleksjoner	31
Kroppen i fokus i tolkningsarbeidet	31
Avslutning	33
Referanser	33
Kapittel 2	
Fysisk aktivt lekende intervju	36
<i>Siv Lund, OsloMet - storbyuniversitetet</i>	
Innledning	36
Metodiske tilnærminger til et barneperspektiv – eller barns perspektiv på lek	37
Mitt fysisk aktivt lekende intervju	38
Hvordan snakke med barn om noe de sjelden prater om?	40
Å nærme seg barns opplevelser og kroppslige uttrykk i leken	41
Risiko i den fysisk aktive leken	43

Samspillet og relasjonen mellom barna og meg	43
Registrering av data på «barn i farta»	45
Ett og ett barn, eller flere på en gang?	47
Ethiske overveielser	47
Mine metodiske betraktninger	49
Avslutning	50
Referanser	51

Kapittel 3

Forskeren-og-kamera, en særegen form for deltagende observasjon

Dag Øystein Nome, Universitetet i Agder

Innledning	55
Hva vil det si å delta i feltet?	56
Bilder vs. tekst - hva er nærmest sannheten?	57
Min erfaring med videoetnografi i barnehagen	58
Beskrivelse av prosjektet	59
Analyse 1: På stativ eller i hånda?	61
Analyse 2: Jeg-og-kamera som aktør-nettverk	64
Analyse 3: Å filme en barnehage som blir filmet	65
Avslutning	67
Referanser	67

Kapittel 4

Å forske på samtaler i barnehagen - noen metodiske utfordringer

Torild Marie Olsen, Universitetet i Agder

Innledning	69
Forskerens faglige bakgrunn i møte med barnehagens språklige fellesskap	70
Lingvistikk og etnografi	72
Forskerens deltakelse i samtalefellesskapet	74
Innsamling og bearbeiding av materiale	77
Valg av medium - lydopptak versus videoopptak	78
Feltdagbok	80
Avslutning	82
Referanser	83

Kapittel 5

Mixed methods - strategisk kombinasjon av metoder i et utforsket felt

Kari-Mette Walmann Hidle, Universitetet i Agder

Innledning	85
------------------	----

«Minoritetsreligioner i barnehagen»	86
Strategisk bruk av spørreundersøkelse for å finne informanter i et utforsket felt	88
To sett intervjuer skulle utdype og forklare funn fra spørreundersøkelsen ..	90
En begrepsanalyse ga mening til et motsetningsfullt materiale	93
Avslutning	95
Referanser	96

Kapittel 6

Å kombinere kritisk diskursanalyse og etnografisk metode	98
---	-----------

Feltarbeid i barnehagen med språkbruk og sosiale praksiser i fokus

Anita Berge, Universitetet i Stavanger

Innledning	98
Utgangspunkt og målsetting med studien	99
Kritisk diskursanalyse og etnografisk metode	100
Feltarbeid og konstruksjon av data i barnehagen	101
Feltnotater	104
Fra mangfoldig hverdagsliv til kronologisk strukturert tekst	106
Pending mellom observasjon, bearbeiding og refleksjon	107
Tolkningsprosesser – lytting til lydfiler fra intervju og møter	109
Forskerrollen	110
Etiske overveielser og studiens relevans	111
Avslutning	113
Referanser	113

Kapittel 7

Å ta steder på alvor i forskningsfeltet	116
--	------------

Else Cathrine Melhuus, Universitetet i Agder

Innledning	116
Steder	117
Kort om de to forskningsprosjektene	118
Observatørrollen med fenomenologien som en partner?	118
Forskeren en del av det materielle feltet	120
Fenomen i et posthumanistisk perspektiv	122
Å forske på et utested er å bli innvevd i feltet	123
Fenomenet klatretreet	123
Karttegning i en utebarnehage	124
Avslutning	126
Referanser	127

Kapittel 8

Å forbinde begreper og praksiser – videobaserte fokusgruppeintervju .. 129

Soern Finn Menning, Universitet i Agder

Innledning	129
Begreper og praksiser	130
Tilnærmingens tre faser	131
Første fase – første forsøk på definisjoner og forbindelser til pedagogiske praksiser	131
Andre fase – deltakende videoobservasjon	134
Tredje fase – <i>stimulated recall</i> -baserte fokusgruppeintervju	135
Pending mellom teori og empirisk materiale i analysen	139
Barnehagepedagogisk forskning som empirisk etikk	140
Tilnærming som støtter artikulering, forstyrrelse and ekspansjon	141
Avslutning	142
Referanser	143

Kapittel 9

Når etikken er under press – relasjonsetiske aspekter og overveielser

i aktuell etnografisk inspirert barnehageforskning 145

Soern Finn Menning, Universitetet i Agder og Jan Kampmann,

Roskilde Universitet

Innledning	145
En relasjonsetisk utvidelse	146
Før det i det hele tatt kan starte – den offisielle prosessen	147
Samtykkets begrensninger i møte med barn som forskningsdeltakere	149
Relasjonelle aspekter av samtykke	150
I kampens hete – situasjonelle aspekter	150
Barnas midlertidige passive samtykke	151
Når skal forskeren gripe inn?	153
Om å forlate forskningsdeltakerne	153
Ansvaret for etterlivet – (mis)bruk av forskning	155
Hvilken type viten skapes gjennom forskningen?	155
Møtets etikk også i analysen	156
Formidling er alltid også intervensjon	157
Forskerens ansvar for eget forskningsbidrag	159
Avslutning	160
Referanser	160

Stikkord 163

Innledning

Jan Kampmann, Roskilde Universitetet, Merete Lund Fasting og Lisbeth Ljosdal Skreland, Universitetet i Agder

Forskning blant barn utgjør et forskningsfelt som vi i dag ser ut til å betrakte med en viss grad av selvfølgelig legitimitet og interesse. Vi skal imidlertid ikke mange tiår tilbake før situasjonen var annerledes. Forskjellige former for psykologisk forskning, spesielt om barns utvikling, har vært kjent og utbredt siden begynnelsen av 1900-tallet, men det er først i løpet av 1980-årene vi kan snakke om at det utvikler seg reelle tverrfaglige barne- og barndomsforskningsmiljøer. Flere forskningsinterne omveltninger og nyutviklinger bidro til utviklingen av et selvstendig forskningsfelt som i mange sammenhenger kalles barnestudier eller barndomsstudier og har utspring i såkalt *new sociology of childhood* (James & Prout, 1990). Denne utviklingen må ses i sammenheng med barndommens forandrede posisjon i samfunnet – og ikke minst den forandrede politiske og styringsmessige oppmerksomheten på dette området.

Så vel i Norge som i Norden og internasjonalt har ratifikasjonen av FNs barnekonvensjon i 1989 hatt stor betydning for et forandret syn på barn som personer med spesielle rettigheter til beskyttelse og utviklingsfremmende livsbetingelser, men også med tanke på det å bli betraktet som aktør. Barn har rett til å bli hørt og til å delta i forbindelse med beslutninger som angår deres eget hverdagsliv (Oswell, 2013).

Parallelt med denne nyutviklingen når det gjelder barns formelle rettigheter, var 1990-årene også preget av økt politisk oppmerksomhet på den tidlige barndommens betydning for barns senere prestasjoner i og utbytte av skolegangen. Dette settes i sammenheng med de enkelte landenes mulighet

for å rekruttere unge voksne med den rette kompetansen til et arbeidsmarked i rask utvikling, noe som igjen ses som avgjørende for de enkelte landenes evne til å klare seg i den globale konkurransen. Internasjonale rapporter fra for eksempel OECD (*Starting Strong* I, II og III) og andre internasjonale organisasjoner (UNESCO, EU mfl.) har siden slutten av 1990-årene i den forbindelse rettet et kraftig søkelys på betydningen av «Early Childhood Education and Care» (ECEC). Barns opphold i barnehagen og barnehagens kvalitet blir i dette perspektivet ansett som en viktig forutsetning for å sikre og styrke den oppvoksende generasjonens kompetanse- og kvalifikasjonsutvikling. Barnehagens betydning for å styrke barns læring allerede før skolestart er ansett som en vesentlig faktor i den samlede argumentasjonen, noe ikke minst OECDs PISA-undersøkelser har gitt grunnlag for.

Både i og utenfor Norge har denne orienteringen bidratt til ytterligere institusjonalisering av barns hverdagsliv. Tilsynelatende kommer dette til uttrykk i en sterk økning i kvantitativ utbygging av barnehageområdet på den ene siden, og en kvalitativt økt grad av statlig og kommunal styring av dette ekspanderende feltet på den andre. Barn og barndom er på den måten blitt «politisert», institusjonalisert og gjenstand for stor offentlig interesse.

Samtidig har dette atskillig mer enn tidligere også ført til en prioritering av barn, barndom og barnehage som et forskningsfelt av samfunnsmessig betydning (se f.eks. Aubrey et al., 2000). I forbindelse med statlige og overstatlige implementerte og styrte forskningsinitiativer og evalueringsprosjekter er dette kommet til uttrykk i form av et forsøk på å imøtekomme en type forskningsinteresse som peker på nødvendigheten av å skape større evidensbasert forskningskunnskap om at det kan «lønne seg å investere» (Aubrey et al., 2000, s. 3) i barndommen. En slik måte å «investere» på kan være gjennom flere og bedre barnehager – noe som har ført til en mengde forskningsbestrebelse rettet mot å skape evidensbasert kunnskap om hvilke indikatorer som kan undersøkes for å si noe entydig om hvordan kvalitet i barnehagesammenheng kan defineres og vurderes.

I forskningssammenheng er det derfor – fra det offentliges side – rettet større oppmerksomhet mot å utvikle kunnskap om hvilken betydning forskjellige typer institusjonelle tiltak har for barns trivsel, utvikling og ikke minst læring. Som nevnt har PISA-undersøkelser og andre tilsvarende læringsorienterte tverrnasjonale undersøkelser vært benyttet særlig for å

sette søkelys på barns læring. Dette har ikke bare hatt konsekvenser innenfor skolen, men har også satt læring på dagsordenen på barnehagefeltet. Det er ønske om at en stor del av de offentlige forskningsmidlene skal brukes til forskning som kan bidra til evidensbasert kunnskap om «best practices» (Aubrey et al., 2000) når det gjelder å styrke læringsmiljøer og læringsutbytte allerede i barnehagen. Det er mange senere eksempler på forskningsantologier og forskningsmetodiske lærebøker som på samme måte forfølger en slags pedagogisk instrumentalisert intensjon, der kvalifisering av de forskningsteoretiske og -metodiske refleksjonene primært knyttes til å utvikle kunnskap om hvordan barnehagen kan bidra til å optimalisere barns utvikling og læring (se f.eks. Nolan et al, 2013; Nutbrown, 2018. Se også Kampmann, 2014 for en kritisk diskusjon).

Men barndom og barnehage som forskningsfelt har også hatt en annen historie, før det de siste par tiårene i stadig større grad har kommet inn under en offentlig styring av forskningsmidlene. Som vi nevnte kort ovenfor, har det siden 1980-årene utviklet seg tverrvitenskapelige barndomsforskingsmiljøer der ikke minst *new sociology of childhood* i en periode hadde stor innflytelse på teoretiske, begrepsmessige og forskningsmetodiske tilnærminger (Kampmann, 2003). En viktig intensjon i denne forskningsteoretiske tilnærmingen var å studere barn og barns egne rettigheter.

Dels gjaldt dette i barns historiske, generasjonsmessige, kulturelle, institusjonelle og samfunnsmessige sammenhenger (Wintersberger et al., 2007; Zeiher et al., 2007), noe som vanligvis kom til uttrykk i forskjellige makrososiologiske studier av barndommens forandrede betingelser og sosiale differensieringer. Disse bidro til å ta avstand fra den hittil framherskende tendensen til å se barnet som «naturlig», med sine egne essensielle og uforanderlige indre utviklingsdynamikker.

Dels betød interessen for å studere barn og barns egne rettigheter dessuten økt oppmerksomhet på å utvikle mikrososiologiske metodiske tilnærminger for å fange opp hvordan barns konkrete hverdagsliv utfoldet seg. På den måten ble det åpnet for mer fundamentale spørsmål om hvordan barns hverdagsliv egentlig var organisert og hang sammen (eller ikke hang sammen), og ikke minst hvordan barn selv opplevde og prøvde å skape mening, orientering og intensjonalitet i dette hverdagslivet. Dette kan igjen sies å bidra til interessen for å forfølge det såkalte barneperspektivet forsk-

ningsmessig (Warming et al., 2017; Åm, 1989). Teoretisk, og ikke minst forskningsmetodisk, kom disse mikrososiologiske forskningsinteressene til uttrykk gjennom utvikling av etnografiske tilnærminger med stor variasjon og bredde, med henblikk på å etablere en så stor grad av sensitivitet overfor barns opplevelsesperspektiv som mulig. Som en del av dette ble oppmerksomheten også rettet mot hvordan man forskningsmetodisk kunne involvere og eksponere «barns stemmer», samt i noen sammenhenger bidra til barns aktørskap ved å involvere dem som «medforskere» (Christensen & James, 2000; Clark et al., 2005; Freeman & Mathison, 2009; Greig & Taylor, 1999; Lewis & Lindsay, 2000; Maybin, 2006).

Denne tradisjonen har senere utviklet og forgrenet seg, noe som har ført til oppgjør med forskjellige brudd og nyutviklinger der både grunnleggende barndomsteoretiske begreper og metodiske tilnærminger fortløpende er oppe til diskusjon. Dette kommer til uttrykk i et stadig økende antall barndomsforskningsrelaterte artikler, bokutgivelser og dessuten et hittil ukjent antall håndbøker, der både teoretiske og metodiske tilnærminger stadig forbedres, differensieres og omvurderes (se f.eks. Brown & Perkins, 2019; Farrell et al., 2016; Melton et al., 2014).

Samlet sett betyr det at forskning om barn, barndom og barnehage i dag er et vitalt, vidtfavnende, komplekst forskningsfelt med mange forgreninger. Som i andre forskningsfelt kjempes det også om legitimitet knyttet til forskjellige forskningsposisjoner med mangfoldige vitenskapsteoretiske forankringer, metodologiske innramminger og bruk av svært varierte metodiske tilnærminger (Esser et al., 2016; Spyrou et al., 2018; Warming, 2020).

Denne fagfelleverderte antologien skriver seg inn i denne produktive, men også ganske komplekse forskningssammenhengen. Bredden kommer til uttrykk både i hva som er gjenstand for forskningen og i kunnskapsinteresse, vitenskapsteoretisk forankring og metodologiske og metodiske grep. I noen artikler er det sentrale hvordan de metodiske refleksjonene rundt barns opplevelses- og interesseperspektiv kan fanges inn. I en annen er det de metodiske utfordringene som oppstår i den teoretiske og begrepsmessige forfølgelsen av et relasjonelt materialitetsperspektiv i forskningsprosessen som er gjenstand for refleksjon. Atter andre er mer rettet mot analyser av hvordan forskjellige pedagogiske tiltak og tilnærminger kan undersøkes i forbindelse med de betingelsene de skaper for barns hverdags-

liv i forskjellige institusjonelle sammenhenger. En artikkel handler om de etiske utfordringene som forskning blant barn skaper – bare for å nevne noen.

Det som imidlertid er felles for alle artiklene, er at de primært trekker inn og bygger på kvalitative forskningstilnæringer. Dessuten er alle artiklene skrevet ut fra en intensjon om å beskrive relativt konkret hvordan man har grepet an sitt kvalitative arbeid. I alle artiklene kombineres dette også med kritiske refleksjoner over hva nettopp denne teoretiske og metodiske tilnærmingen kan bidra med i forbindelse med den kunnskapsinteressen som er forfulgt. Der er ikke snakk om en lærebok i tradisjonell forstand, men mer om et kollektivt forsøk på å skape fornyet metodisk nysgjerrighet, interesse og inspirasjon innenfor barne- og barndomsforskningen (se også Brown & Perkins, 2019). De enkelte bidragene er forankret i forfatterne egne forskningserfaringer og gjennomførte forskningsprosjekter om barn, barnas institusjonaliserte hverdagsliv og barnas opplevelser av dette hverdagslivet. Bidragene utgjør på denne måten en rekke forskerfortellinger som gjør det enkelt for leseren å «kikke forskeren over skulderen» og få innblikk i hvordan det metodiske og teoretiske håndverket er anvendt i praksis.

Boka består av ni kapitler. I første kapittel retter Merete Lund Fasting og Lisbeth Ljosdal Skreland oppmerksomheten mot forskerkroppen og betydningen den har i forhold til barns kropp når man utfører forskningsarbeid i barnehager. De redegjør for og drøfter hvordan det kan ha stor betydning på mange nivåer om man i observasjoner sitter tett inntil informantene eller et stykke unna. De bruker eksempler fra egen forskning til å drøfte betydningen av hvordan du som forsker forholder deg i en intervju- eller samtalesituasjon; om du sitter, står, beveger deg eller leker med barna. I artikkelen reflekterer de over kroppen og forskerposisjoner ved observasjoner, feltarbeid, samtaler og intervju i barnehager.

Siv Lund skriver i sitt kapittel om det hun kaller «fysisk aktivt lekende intervju». I hennes metodiske tilnærming har hun brukt leken for å prøve å fange barns perspektiv på det som har betydning for deres lek. «Barna styrte hvor vi gikk og hva de ville vise», skriver hun. I artikkelen kommer hun med metodiske refleksjoner rundt hvordan hun opplever selve intervju-situasjonen, samt hvilke roller barnet og hun som intervjuer inntok i selve intervjuet. Hun tar tak i konkrete eksempler og drøfter forholdet mellom

henne som forsker og barna, og hun kommer også inn på ting ikke alltid går som planlagt.

Dag Nome har skrevet om etnografisk feltarbeid med inspirasjon også fra fenomenologien. I dette kapittelet drøfter han hvordan det metodologiske kravet om deltagelse med alle sanser i barnehagen kan innfris dersom data-innsamlingen inkluderer videoopptak. Hva skjer med forskningsprosessen når det ikke er forskerens sanser, men en kameralinse som fanger opp det som skjer? Nome tar utgangspunkt i eget feltarbeid i to barnehager og analysen av materialet i etterkant. I artikkelen reflekterer han rundt fordeler og utfordringer ved bruk av kamera som aktør i forskning. Han drøfter kameraposisjoner både på makro- og mikronivå, i tillegg til hva det vil si å være deltagende i feltet.

Torild Marie Olsen har språkfaglig bakgrunn og har skrevet en artikkel med utgangspunkt i et feltarbeid der formålet var å forske på hva som kjennetegner samtalefellesskapet mellom flerspråklige barn og ansatte i barnehagen. I tillegg hadde hun som mål å kartlegge barnas språk. I artikkelen skriver hun om utfordringene ved dette arbeidet, som blant annet gikk på at barna ikke ønsket å svare på de spørsmålene som ble stilt. Det skulle vise seg at det å kartlegge barn skulle være langt mer krevende enn hun hadde tenkt. I artikkelen kommer Olsen også inn på hvordan hun kombinerer lingvistikk og etnografi, og drøfter også forskjellen mellom bruk av video og lydopptak.

I dette kapittelet utforsker Kari-Mette Walmann Hidle et eksempel på metodekombinasjon i barnehageforskning med utgangspunkt i egne erfaringer fra forskningsprosjektet «Minoritetsreligioner i barnehagen» (MinRel). Her studerte Hidle religiøs mangfold i lys av rammeplanens fagområde etikk, religion og filosofi. Metodekombinasjon (*mixed methods*) er en samlebetegnelse for enkeltstudier og forskningsprogram der man samler og analyserer data, integrerer funn og trekker slutninger ved å bruke både kvalitative og kvantitative tilnærminger eller metoder. Kapittelet synliggjør flere av de mulighetene og utfordringene man kan støte på ved strategisk bruk av surveys og intervjuer, men også hvordan denne kombinasjonen i forskning kan bidra til at feltets kompleksitet kommer tydeligere fram og at implisitte normative oppfatninger og forforståelser utfordres.

Anita Berge utforsker i sitt kapittel hvordan etnografisk metode kan kombineres med kritisk diskursanalyse i forskning innenfor barnehage-

feltet. Hun tar utgangspunkt i egne erfaringer fra forskningsprosesser i blant annet barnehager. Konstruksjonen av data foregikk i det empiriske feltet og fram til analysen av datamaterialet når feltarbeidet var avsluttet. Kapittelets intensjon er å vise hvordan data fra feltarbeid i barnehagen kan belyse sammenhenger mellom diskursive praksiser og sosiale praksiser i barnehagens hverdagsliv, og på den måten øke bevisstheten om hvilken betydning språkbruk har for de pedagogiske praksisene i barnehagen.

Else Cathrine Melhuus tar i sitt kapittel opp noen metodiske implikasjoner ved det å forske på steder, der karttegning ble en sentral del. Med utgangspunkt i henholdsvis en utebarnehage og uteplassen i en vanlig barnehage drøfter hun hvordan vanlige etnografiske metoder som en gjør bruk av i et feltarbeid påvirkes av ulike stedsteoretiske perspektiver. Hun utforsker ulike materialitetsteorier og konsentrerer seg om utviklingen av det hun kaller de «barneaktive metoder» som hun brukte. Disse diskuteres i lys av teoretiske betraktninger.

Soern Menning presenterer her et en metodisk tilnærming som gir mulighet for å skape en tettere forbindelse mellom teoretiske begreper og pedagogiske praksiser i barnehagen. Han undersøker dynamikken mellom nysgjerrighet som et verdiladet begrep og selve praksisene for å støtte (eller stoppe og justere) barns nysgjerrighet. Tilnærmingen er en kombinasjon fokusgruppeintervju og videobaserte stimulerte tilbakeblikk. Målet med studien var å skape en dialog mellom begreper, pedagogiske praksiser og de ansattes refleksjoner rundt disse. I artikkelen blir tilnærmingen presentert i tre faser. I analysen ser Soern på samspillet mellom teori og det innsamlete empiriske materialet, og drøfter tilnærmingens mulige forankring i empirisk etikk.

Soern Menning og Jan Kampmann skriver om at det å forske på og med barn i barnehagen har blitt mer og mer vanlig. De skriver også om at det har skjedd en forandring når det gjelder forskningsetikk. De juridiske aspektene av forskningsetikken har blitt strengere, spesielt med hensyn til innhenting av samtykke, personvern, lagring og tilgang til datamateriale. I tillegg har barnehageforskning vært utsatt for en økt forventning med hensyn til å produsere internasjonale anerkjente publikasjoner. Dette setter forskere under press når det gjelder valg av metoder og teoretiske utgangspunkter, samt hvordan deres funn blir presentert og formidlet. I artikkelen

drøfter forfatterne mulig fare for at forskerens fokus ligger på å oppfylle de juridiske kravene og kan forskyve oppmerksomheten bort fra etiske implikasjoner av de mellommenneskelige møtene som oppstår mens forskningen foregår.

Referanser

- Brown, Z. & Perkins, H. (red.) (2019): *Using Innovative Methods in Early Years Research*. London: Routledge.
- Carol, A., et al. (2000): *Early Childhood Educational Research*. London: Taylor & Francis.
- Christensen, P. & James, A. (red.) (2000): *Research with Children. Perspectives and Practices*. London: Falmer Press.
- Clark, A., Kjørholt, A.T. & Moss, P. (red.) (2005): *Beyond Listening. Children's perspectives on early childhood services*. Bristol: The Policy Press.
- Esser, F., Baader, M.S., Betz, T. & Hungerland, B. (red.) (2016): *Reconceptualising agency and Childhood. New perspectives in Childhood Studies*. London: Routledge.
- Farrell, A., Kagan, S.K. & Tisdall, E.K. (red.) (2016): *The Sage Handbook of Early Childhood Research*. London: Sage Publications.
- Freeman, M. & Mathison, S. (2009): *Researching Children's Experiences*. New York: Guilford Press.
- Greig, A. & Taylor, J. (1999): *Doing Research with Children*. London: Sage Publications.
- Kampmann, J. (2014): Young Children as Learners. In Melton, et al. (red.): *The SAGE Handbook of Child Research*. *Op.cit.*
- Kampmann, J. (2003): Barndomssociologi – fra marginaliseret provokatør til mainstream leverandør. *Dansk Sociologi, vol.14, nr.2*.
- Lewis, A. & Lindsay, G. (red.) (2000): *Researching Children's Perspectives*. Buckingham: Open University Press.
- Maybin, J. (2006): *Children's Voices. Talk, Knowledge and Identity*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Melton, G.B., Asher, B.-A., Cashmore, J., Goodman G.S. & Worley, N.K. (red.) (2014): *The SAGE Handbook of Child Research*. London: Sage Publications.
- Nolan, A., Macfarlane, K. & Cartmel, J. (2013): *Research in Early Childhood*. London: Sage Publications.
- Nutbrown, C. (2018): *Early Childhood Educational Research: International Perspectives*. London: Sage Publications.
- Oswell, D. (2013): *The Agency of Children. From Family to Global Human Rights*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Spyrou, S., Rosen, R. & Cook, D.T. (red.) (2018): *Reimagining Childhood Studies*. London: Bloomsbury.

- Warming, H. (2020): Childhood prism research: an approach for enabling unique childhood studies contributions within the wider scholarly field. *Children's Geographies*.
- Warming, H., Kampmann, J. & Rasmussen, K. (2017): Afslutning: børneperspektivet. I: Kampmann, J., Rasmussen, K. & Warming, H. (red.): *Interview med børn*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Wintersberger, H., Alanen, L., Olk, T. & Qvortrup, J. (red.) (2007): *Childhood, Generational Order and the Welfare State: Exploring Children's Social and Economic Welfare*. Odense: University Press of Southern Denmark.
- Zeijher, H., Devine, D., Kjærholt, A.T. & Strandell, H. (red.) (2007): *Flexible Childhood? Exploring Children's Welfare in Time and Space*. Odense: University Press of Southern Denmark.
- Åm, E. (1989): *På jakt etter barneperspektivet*. Oslo: Universitetsforlaget.